

Turvallisemmat tilat

Jemina Lindholm & Kaura Raudaskoski
9.5.2022

Saamenmaan kolonisaatiosta

Haluamme julkisesti tunnustaa, että Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän valtiot sijaitsevat osittain Saamenmaan alueella (Sápmi). Me kunnioitamme ja osoitamme tukemme saamelaisille, jotka ovat Saamenmaan alkuperäiskansa, ja tunnustamme heidän oikeutensa alkuperäiskansana. Tunnustamme heidän suvereniteettinsa ja kunnioitamme heidän kulttuurista huoltajuuttaan.

Tämä tunnustus on esimerkki siitä, kuinka tunnustaa suomalaisen nykykolonisaatio Etelä-Suomessa työskennellessä. Kannustamme sen käyttöön kaikissa julkaisuisissa ja julkisissa tilaisuuksissa.

Tunnustus on laadittu yhteistyössä saamelaisista kulttuurialan toimijoista koostuvan ryhmän kanssa.

Lisätietoja saamelaisista ja dekolonisaatiosta löydät teoksesta *Vastatuuleen – Saamen kansan*

pakkosuomalaisistamisesta (2019) ja *Eatnarnaamet – Hiljainen taistelumme -dokumenttielokuvasta* (2021).

Tiiviissä muodossa tietoa löydät [Faktalawu-sivustolta](#) sekä [Suomen 100 vuotta itsenäistä kolonisaatiota -animaatiosta](#).

Aikataulu

- 10.15 Arkkitehtuurimuseo ja esittelyt
- 10.30 Case: Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteet
- 10.45 Turvallisempien tilojen määrittelyä, historiaa ja konteksteja
- 11.00 Keskustelua
- 11.15 Tauko
- 11.20 Turvallisempien tilojen haasteet, jännitteet ja kysymykset
- 11.40 Keskustelua

Arkkitehtuurimuseo

- Arkkitehtuurimuseo on valtakunnallinen vastuumuseo. Museo ylläpitää suomalaisen arkkitehtuurin kokoelmaa.
- Arkkitehtuurimuseossa on suuret piirustus- ja valokuvakokoelmat, pienoismalleja ja yleisölle avoin erikoiskirjasto.
- Suomen arkkitehtuurimuseo on maailman vanhimpia arkkitehtuuriin erikoistuneita museoita. Se perustettiin 1956 sekä tallentamaan 1900-luvun rakennettua kulttuuriperintöä että vastaamaan suomalaisista arkkitehtuuria kohtaan nousseeseen kansainväliseen kysyntään.
- Alkusysäyksen museon perustamiselle Suomen arkkitehtiiliton 1949 perustama valokuvakokoelma, johon otettiin mukaan myös yksittäisiä piirustuksia. Arkkitehtiilitolle 1952 lahjoitetusta Eliel Saarisen kokoelmasta muodostui Arkkitehtuurimuseon alkupääoma ja tärkein yksittäinen kokoelma.
- Arkkitehtuurimuseon toimitalo rakennettiin tieteellisille seuroille vuonna 1899. Piirustukset laati Yleisten rakennusten ylihallituksen yliarkkitehti Magnus Schjerfbeck.

Esittelyt

Jemina Lindholm

Kuvataidekasvatus
Museopedagogiikka ja yleisötyö
Yhteisöpedagogiikka
Rampateoria ja vammaistutkimus
Saavutettavuus ja esteettömyys
Sosiaalinen oikeudenmukaisuus
Posthumanismin popularisointi
Instituutiokritiikki

Kaura Raudaskoski

Kuvataidekasvatus
Filosofia & logiikka
Queerfeminismi ja queer-historia
Yhteisöpedagogiikka
Sosiaalinen oikeudenmukaisuus
Posthumanismin popularisointi
Instituutiokritiikki
Teknologiakritiikki

Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteet

- Arkkitehtuuri kuuluu kaikille.
- Me Arkkitehtuurimuseossa haluamme, että jokaisella on mahdollisuus turvalliseen museokokemukseen ja osallistumiseen omana itsenään **ilman pelkoa syrjinnästä tai häirinnästä.** Arkkitehtuurimuseossa on käytössä turvallisemman tilan periaatteet.

- Edellytämme niihin sitoutumista kaikessa museon toiminnassa.
- Lue lisää ja anna palautetta Arkkitehtuurimuseon verkkosivuilla:

<https://www.mfa.fi/tule-meille/arkkitehtuurimuseon-turvallisemman-tilan-periaatteet/>

Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteet

- Syksyllä 2020 järjestettiin strategiatyön osana Arkkitehtuurimuseon henkilökuntaa osallistavia strategiatyöpajoja. Arvokeskustelua tai sosiaalista ja ekologista kestävyyttä ei oltu alunperin suunniteltu sisällytettävän työpajakokonaisuuteen omina kokonaisuuksinaan. **Näitä lisättiin mukaan prosessiin henkilökkunnan pyynnöstä.**
- Tarve keskustelulle nousi **uudesta museolaisista ja museon tehtävän määritelmästä**, sekä vuoden 2020 tapahtumista: paljon sosiaalista liikehdintää, **Call For Action -kirje**, yleisöt osaavat myös vaatia asioita instituutioilta ja ottavat rohkeasti kontaktia.
- Muutama nosto Arkkitehtuurimuseon lähistoriasta sosiaaliseen saavutettavuuteen liittyen:
 - 2016 ESKEn ja Kulttuuria kaikille -palvelun saavutettavuuskartoitus
 - 2020 Femma Planningin inklusiivisempaa suunnittelua -työpaja ja kartoitus
 - 2020 Sosiaalinen kestävyys -työpaja → Uusi museolaki, Call For Action -kirje & Turvallisemmat tilat

Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteet

- Työpajojen ja koulutusten pohjalta, päätettiin vastata Call For Action -kirjeessä esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen: **Onko instituotiossanne turvallisemman tilan periaatteet?**
- Vuoden 2020 lopussa perustettiin **Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteiden työryhmä**, joka on kokoontunut noin kerran kuussa kahdeksan kuukauden ajan vuonna 2021.
- Turvallisemman tilan periaatteiden luomiselle on olemassa erilaisia prosesseja (vrt. Oodi tai Artsi). Työryhmä päätyi **puoliaivoimeen prosessiin**: työryhmä laatii periaatteiden rungon, mutta palautetta pyydettiin kolmelta ulkopuoliselta kulttuurikentän, yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen saavutettavuuden asiantuntijataholta sekä henkilökunnalta.
- Arkkitehtuurimuseo oli mukana ensimmäisten museoiden joukossa ottamassa käyttöön turvallisemman tilan periaatteita.

Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteet

- Muiden museoiden ja taide- ja kulttuuri-instituutioiden turvallisemman tilan periaatteisiin syventyminen
- Koulutustarpeen kartoittaminen
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteiden laatiminen (versio 1)
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteiden arviointi
 - Henkilökunta
 - Ulkopuoliset asiantuntijat
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteiden muokkaaminen palautteen pohjalta (versio 2)
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteisiin liittyvät käytännöt
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteiden pilotointi kesäkoulussa
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteiden oikoluku ja kääntäminen (versio 3)
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteisiin liittyvä viestintä

Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteet

- Arkkitehtuurimuseon on prosessin seurauksena perustettu **yhdenvertaisuustyöryhmä**, joka käy läpi museon saamaa palautetta sekä tarkastelee museon toimintaa yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja sosiaaliseen kestävyteen liittyvistä näkökulmista.
- Arkkitehtuurimuseon turvallisemman tilan periaatteiden luomisen prosessin aikana todettiin, että **koulutuksen tarve henkilökunnalla on suuri**. Periaatteiden arviointiprosessi ulkopuolisten asiantuntijoiden palautteesta kävi ilmi, että mikroaggressioita kohdataan museon tiloissa myös museon henkilökunnan toimesta..
- Syksyllä 2021 Arkkitehtuurimuseo järjesti yhteisen kolmiosaisen koulutuskokonaisuuden Designmuseon kanssa molempien museoiden henkilökunnille. Koulutukset:
 - Syrjintä, moninaisuus ja vammaisuus museo- ja kulttuurialalla (syyskuu 2021)
 - Valkoisuus ja antirasismi (lokakuu 2021)
 - Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus (marraskuu 2021)
- Haasteita: perehdyttäminen, koko henkilökunnan sitouttaminen, jatkuvaan työstöön motivoiminen...

Turvallisempien tilojen määrittelyä, historiaa ja konteksteja

“Turvallisemman tilan politiikka on yritys luoda **käytäntöjä, jotka saavat ihmiset kokemaan olonsa turvalliseksi, ottamaan vastuuta epämiellyttävistä tilanteista ja yritys luoda tapoja muuttaa nämä epämiellyttävät tilanteet paremmiksi** sen sijaan että niitä pitäisi vaan sietää. Sanavalinta ‘turvallisemman’ eikä ‘turvallisen’ viittaa ajatukseen että täysin turvallista tilaa ei kaikille pystytä luomaan takuuvarmasti vaikka se onkin toiminnan tavoitteena.

Turvallisemman tilan politiikka on **feministinen yhteisöllinen menetelmä**, jonka tarkoituksena on auttaa tapahtumaan tai yhteiskunnalliseen liikkeeseen osallistujia luomaan sisäistä turvallisuuden tunnetta: kun voi luottaa että omaa kokemusta kuunnellaan ja arvostetaan ja kaikki ovat sitoutuneita turvallisemman tilan politiikkaan, myös yhteisön **ristiriitoja uskalletaan käsitellä** reflektiivasti ja ratkaisuja etsien.

Tarkoitus on myös saada ihmiset miettimään omaa käytöstään. Näin turvallisemman tilan politiikasta on apua hierarkioiden ja epätasa-arvoisten tilanteiden purkamiseen ryhmän sisällä. Tämä on myös keino luoda yhteisyyden ja osallisuuden kokemusta tapaamisissa: kaikki ovat ‘mukana’ ja vastuussa sosiaalisen tilan luomisesta.”

<https://utopiahelsinki.wordpress.com/2013/03/14/turvalliset-tilat-2/>

[lisemat-tilat-2/](#)

Turvallisempien tilojen määrittelyä, historiaa ja konteksteja

- Turvallisempien tilojen periaatteiden oletettu alkuperä on jäljitetty 60-luvulle, jolloin “safe space”-käytäntöjä käytettiin esimerkiksi homo- ja lesbobaareissa Yhdysvalloissa. Myös naisasialiikkeen historiaan liittyy idea ympäröivää sortoa vastustavasta (turvallisemmasta) tilasta.
- Periaatteet ovat jatkumo marginalisoitujen yhteisöjen oman turvallisuuden edistämiseen ja mahdollistamiseen muotoilemista käytännöistä.
- Ideaalitapauksessa turvallisemmän tilan periaatteet luodaan yhdessä sen yhteisön tai ryhmän kanssa, joka niihin sitoutuu. Aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista.
- Turvallisemmän tilan periaatteet ovat muuttuvia ja niihin pitää pystyä vaikuttamaan. Keskustelua ja neuvottelua on hyvä käydä säännöllisesti.

Turvallisempien tilojen määrittelyä, historiaa ja konteksteja

- Ruohonjuuritaso, yhteisöt
- Instituutiot
- Yksityiset tilat ja tilanteet
- Julkiset tilat ja tilanteet
- Väliaikaiset tilat ja tilanteet
- Pysyvät tilat ja tilanteet
- Paikan päällä
- Verkossa

Keskustelu

1. Minkälaisia ajatuksia ja tunteita turvallisemmat tilat herättävät?
2. Minkälaisia turvallisemmista tiloista sinulla on kokemuksia?
3. Minkälaisissa tiloissa olet tuntenut olosi turvallisiksi?
4. Mitä turvallisuus sinulle merkitsee?
5. Miksi turvallisempia tiloja on olemassa?

Avataan keskustelu koko ryhmälle. Jokainen voi halutessaan jakaa omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan sellaisella tavalla, joka tuntuu itselle sopivalta. Keskusteluun ei ole pakko osallistua.

Tauko
5 min

Turvallisempien tilojen haasteet, jännitteet ja kysymykset

- **“Nämähän ovat ihan itsestäänselvyyksiä.”** Mutta ovatko kuitenkaan? Jos edellä mainitut asiat ovat itsestäänselvyyksiä, miksi yhdenvertaisuus ei toteudu ja usein unohtuu?
- **“Tämä menee liian pitkälle.”** Meneekö todella? Vai onko kyseessä esimerkiksi näkökulma, josta minulla ei ole tietoa tai omaa kokemusta?
- **“Mitään ei saa enää sanoa eikä tehdä.”** Onko asia todellakin näin? Vai esittävätkö opiskelijat tai muut työyhteisön jäsenet kysymyksiä, joihin on vaikea vastata tai jotka herättävät tunteita? Olenko näissä tilanteissa defensiivinen vai valmis avoimeen vuorovaikutukseen? Miten olen varautunut hoitamaan tällaisen tilanteen esimerkiksi osana oppimistilannetta? Saanko tähän tukea?
- **“Rittääkö tämä mihinkään?”** Kenen näkökulmasta turvallisuus määritellään? Kenen ehdoilla keskustelua käydään? Kenen tunteet otetaan huomioon, kun aiheesta keskustellaan? Aiheuttaako turvallisuuden pyrkiminen konfliktin välttelyä tai hiljentämistä? Päädymmekö toisintamaan niitä haitallisia rakenteita, joista pyrimme eroon?

Turvallisempien tilojen haasteet, jännitteet ja kysymykset

- **Oppimisen tila**
 - Oppimisen tilat ovat lähtökohtaisesti “turvattomia”
- **Turvallisuuden määritelmä**
 - Turvallisuus ≠ Mukavuus
 - Valkoisuuden ja keskiluokkaisuuden korostuminen turvallisuuden määrittelyssä
 - Etuoikeutetussa asemassa olevien henkilöiden mukavuuden priorisointi
 - Etuoikeutetusta asemasta käsin marginalisoitujen turvallisuudesta puhumisen voi kokea epämiellyttäväksi, "militantiksi" tai ahdistavaksi – usein termi "turvallisuus" halutaan välttää ja korvata jollain omaan positioon sopivammalla.
 - Haastetaan naiiveja liberaaleja ajattelutapoja “agree to disagree” ja “don’t take it personally” (vrt. brave space)
- **Separatistiset tilat**
 - Separatistiset tilat haastavat etuoikeutettujen valta-asemaa ja kontrollia
- **Välinearvo vai itseisarvo?**
 - Turvallisemmat tilat ja turvallisemman tilan periaatteet ovat ensisijaisesti työkalu, eivät toiminnan tavoite sinänsä.

Turvallisempien tilojen haasteet, jännitteet ja kysymykset

- **Instituutiot eivät ole lähtökohtaisesti turvallisia, hierarkiattomia tai feministisiä.**
Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että oppimistilanteissa valta jakautuu lähtökohtaisesti eri tavalla. Vaikka periaatteilla kannustetaan kaikkia ottamaan vastuuta yhteisestä tilasta ja tilanteessa, ovat instituutioissa toiset enemmän vastuussa asian edistämisestä kuin toiset, sillä heillä on myös enemmän valtaa ja mahdollisuuksia tehdä niin. Tämä tarkoittaa myös sitä, että näiden valtasuhteiden neutralisoinnin sijaan niistä tulisi olla mahdollisimman avoin.
- Meidän näkemyksemme mukaan turvallisemman tilan periaatteet ovat **aikaan, paikkaan ja tarpeeseen** sidoksissa oleva menetelmä. Kontekstilla on väliä!
- **Turvallisemman tilan periaatteet ovat syntyneet käytännössä.** Tutkimustietoa on, mutta sen suhde käytäntöön on etäinen. Siksi palautteen kerääminen on tärkeää.
- **Työskentelemme sellaisen tulevaisuuden eteen, jossa turvallisemman tilan periaatteet eivät enää olisi tarpeen. Valitettavasti emme ole vielä siellä.** Tilalle saattaa tulla myös muita parempia menetelmiä. Turvallisemman tilan periaatteetkin saattavat muuttua muotoaan. Esimerkiksi institutionaaliseen kontekstiin tehdyt periaatteet ovat muodoltaan ja sisällöltään erilaisia kuin ruohonjuuritason tapahtumiin tehtävät periaatteet.

Turvallisempien tilojen haasteet, jännitteet ja kysymykset

- Turvallisempien tilojen ja tilanteiden luomisessa sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä auttavat:
 - **Vahvat ja keskustelevat yhteisöt:** tuki ja läheiset ihmissuhteet ovat olennainen osa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Etsi itsellesi liittolainen.
 - **Kollektiivisuus:** alusta asti on oltava mahdollisuus nostaa toimivaan yhteiseen keskusteluun tilan peruseriaatteita ja pidettävä kollektiivisesti huolta, että kaikki osalliset pysyvät mukana.
 - **Läpileikkaavuttua tukevat rakenteet:** Esimerkiksi turvallisemmän tilan periaatteiden käyttöönotto oppimistilanteessa kertoo siitä, että opettaja osoittaa sitoutumistaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen vuoden jokaisena päivänä.
 - **Huolenpito:** Usein vastuu kaatuu harvojen harteille, kun tarpeeksi moni ei sitoudu. Pidä itsestäsi ja muista huolta, pyydä ja tarjoa apua.

Keskustelu

- Mikä turvallisemmissa tiloissa herättää kysymyksiä juuri nyt?
- Toimivatko turvallisemmat tilat?
- Riittävätkö turvallisemmat tilat?

Avataan keskustelu koko ryhmälle. Jokainen voi halutessaan jakaa omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan sellaisella tavalla, joka tuntuu itselle sopivalta.

Keskusteluun ei ole pakko osallistua.

Kiitos osallistumisesta!

Kysymyksiä tai kommentteja?

Ota meihin yhteyttä!

Anonyymia palautetta

vierailstuamme voi antaa

lomakkeella:

https://cutt.ly/fp_palaute

Jemina Inkeri Lindholm

jemina@feministinenpedagogiikka.fi

Käytä nimeäni aina kun mahdollista
persoonapronominin sijaan.

English pronouns: they/she

Svenskt pronomenet: hen/hon

Kaura Raudaskoski

kaura@feministinenpedagogiikka.fi

English pronoun: they

Svenskt pronomenet: hen

Feminististä pedagogiikkaa

info@feministinenpedagogiikka.fi

www.feministinenpedagogiikka.fi